

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

Kamil Kulpiński, Anna Tyc
ul. Słomiana 11/31 Kraków

Raport z II spotkania ZLW dla projektu Planu Zadań Ochronnych dla Obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH 160002

II spotkanie Zespołu Lokalnej Współpracy odbyło się 6 lipca 2021 r. w formie zdalnej, za pośrednictwem platformy MS Teams. Wzięły w nim udział następujące osoby:

1. Andrzej Meryk	RDOŚ w Opolu
2. Adam Kuńka	RDOŚ w Opolu
3. Kamil Kulpiński	Wykonawca – koordynator projektu, ekspert botanik
4. Anna Tyc	Wykonawca – ekspert botanik
5. Krzysztof Wiśniewski	PGL LP Nadleśnictwo Strzelce Opolskie
6. Agnieszka Polowczyk	PGL LP Nadleśnictwo Strzelce Opolskie
7. Anna Kuśka-Ciba	RDLP w Katowicach
8. Elżbieta Witosza	Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych
9. Tomasz Biwo	Zespół Opolskich Parków Krajobrazowych
10. Kamil Nowak	Opolski Urząd Marszałkowski
11. Urszula Franczak	BULiGL Oddział w Brzegu

1. Cel spotkania

Zapoznanie członków ZLW z aktualnym stanem prac nad PZO dla obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH 160002. Przedstawienie zagrożeń dla poszczególnych siedlisk oraz wstępnych propozycji działań ochronnych.

2. Prezentacja zagrożeń i propozycji działań ochronnych

Koordynator projektu Planu Kamil Kulpiński omówił siedliska stanowiące przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 w kontekście stwierdzonych dla nich zagrożeń. Dla siedliska 6110 Skały wapienne i neutrofilne z roślinnością pionierską *Alyso-Sedion* wskazał na wkraczanie krzewów, gatunków ekspansywnych i inwazyjnych. Są to zagrożenia stwierdzone już w przeszłości i prowadzone są w stosunku do nich działania ochronne. Wskazał jednak również na nowe zagrożenia – odrywanie się skał (przypuszczalnie w związku z budową ścieżki na koronie ściany skalnej) oraz wydeptywanie przez wypasane na tym terenie owce. Jako dodatkowe działania ochronne zaproponowano ograniczenie ingerencji w sąsiedztwie ścian skalnych oraz penetracji owiec w siedlisko (np. poprzez odpowiednie ustawienie ogrodzeń). W odniesieniu do siedliska 6210 Murawy kserotermiczne wskazał na stwierdzone już wcześniej zagrożenia identyczne jak w przypadku siedliska 6110, dla przeciwdziałania którym również

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

Kamil Kulpiński, Anna Tyc
ul. Słomiana 11/31 Kraków

prorowadzone są działania ochronne. Stwierdzono jednak częściowo negatywne skutki tych działań w postaci zniszczenia darni szczególnie wrażliwych i cennych fragmentów murawy. W związku z tym zaproponowano zmianę terminów prowadzenia wypasu i wygradzanie szczególnie cennych powierzchni, a następnie ich koszenie po dojrzeniu nasion gatunków typowych dla muraw. W przypadku siedliska 8210 Wapienne ściany skalne ze zbiorowiskami *Potentilletalia caulescentis* zwrócono uwagę na silne negatywne zmiany (m.in. ekspansję traw, zamieranie gatunków typowych) w rejonie rezerwatu przyrody „Biesiec”, związane z rozpadem drzewostanu. Jest to również problem w przypadku siedliska 9150 Ciepłolubne buczyny storczykowe (*Cephalanthero-Fagenion*), gdzie również zaznacza się ekspansja traw i gatunków ekspansywnych oraz silnym rozwojem odnowienia bukowego, a równocześnie ustępowaniem gatunków typowych dla siedliska (w tym rzadkich). Wskazano, że zmiany te wynikają przede wszystkim z czynników klimatycznych (gorące i suche lata) oraz budowy autostrady w bezpośrednim sąsiedztwie wzniesień wapiennych. Zaznaczono również istotną rolę usunięcia drzewostanów bezpośrednio przy granicy rezerwatu, co skutkowało zmianą mikroklimatu i wystawieniem drzew rosnących wcześniej w głębi lasu na wpływ wiatru i suszy. Wskazano jednak, że w związku z charakterem zmian trudno zaproponować skuteczne działania ochronne. W odniesieniu do zajmujących największe powierzchnie buczyn kwaśnych 9110 i żyznych 9130 zwrócono uwagę na negatywny wpływ ciepłych i suchych lat, a równocześnie znaczne zaburzenie struktury wiekowej na skutek gospodarki leśnej (usuwanie starszych drzew). Ponadto wskazano na niedostateczną ilość martwego drewna i drzew mikrosiedliskowych na skutek ich usuwania w pracach leśnych – w tym drzew o wyjątkowych rozmiarach i w zaawansowanym wieku. Szczególną uwagę zwrócono na rolę drzew rosnących w strefie ekotonowej jako przystosowanych do suchszego mikroklimatu i silnych wiatrów i przez to spełniających funkcję ochronną dla reszty drzewostanu. Wskazano na konieczność ich zachowywania. Zwrócono również uwagę na skład odnowień sztucznych – udział modrzewia, jodły i dębu szypułkowego, czyli gatunków niezgodnych z siedliskiem. Podkreślono konieczność wykorzystywania odnowień naturalnych. Zaznaczono, że stan siedlisk 9110 i 9130 jest gorszy niż podawany w SDF obszaru Natura 2000 oraz w poprzedniej dokumentacji PZO. Kontynuacja obecnego modelu gospodarki leśnej zdaniem zespołu przygotowującego projekt PZO stwarza duże zagrożenie dla drzewostanów obszaru. W związku z niekorzystnym wpływem zmian klimatu i specyficznym położeniem, przy utrzymaniu obecnego modelu gospodarki leśnej prawdopodobne jest pogorszenie stanu siedlisk przyrodniczych, a nawet zmniejszenie ich powierzchni. W odniesieniu do pozostałych siedlisk leśnych (9170 grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny oraz 9180 Jaworzyny i lasy klonowo-lipowe na stromych stokach i zboczach) zwrócono uwagę na występowanie w obrębie wąwozów. Podkreślono związaną z tym szczególną rolę jako ostoi bioróżnorodności w krajobrazie

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

Kamil Kulpiński, Anna Tyc
ul. Słomiana 11/31 Kraków

rolniczym obszarze, a jednocześnie dużą wrażliwość na ewentualne pozyskanie drewna (m.in. w związku z możliwością znacznej erozji po usunięciu drzewostanu). W związku z powyższym zaproponowano wyłączenie siedlisk leśnych w obrębie wąwozów (w tym również 9110 i 9130) z pozyskania drewna.

3. Blok dyskusyjny

Dyskusję otworzył Pan Krzysztof Wiśniewski, Zastępca Nadleśniczego Nadleśnictwa Strzelce Opolskie. Zwrócił uwagę, że wbrew informacji podanej podczas prezentacji modrzew nie jest wprowadzany w ramach odnowień sztucznych – jest to gatunek pochodzący z samosiewu, który jednak ma pozytywny wpływ na wzrost drzewostanu bukowego. Podczas prac leśnych dojrzałe egzemplarze tego gatunku są stopniowo usuwane. Odnowienia jodły zajmują natomiast w obejmującym zachodnią część obszaru Natura 2000 Leśnictwie Krępna powierzchnie zaledwie 70 ar. Ponadto wraz ze wzrostem tracą one swój jednolicie jodłowy charakter na skutek ekspansji buka. W gospodarce leśnej stosowana jest natomiast rębnia IVd, odpowiednia dla ochrony siedlisk przyrodniczych. Drzewostany w obrębie wąwozów są i będą jednak z niej wyłączone – pozostawiane są jako kępy, nawet jeśli ich powierzchnia przekracza powierzchnię minimalną zalecaną przez zasady gospodarki leśnej. Znaczne pozyskanie starszych drzew wynika z dużego udziału starych, równowiekowych drzewostanów. W związku z brakiem prowadzenia prac we wcześniejszym okresie konieczne jest intensywne ich prowadzenie obecnie, m.in. w związku z koniecznością zapewnienia odpowiednich warunków rozwoju naturalnego odnowienia bukowego. Pan Krzysztof Wiśniewski zwrócił również uwagę, że świerk i jawor są zgodnie z zapisami obowiązującego Planu Urządzenia Lasu dopuszczalnymi domieszkami, podobnie jak dąb szypułkowy. Udział tego ostatniego nie przekroczy ponadto 30%. Zwrócił uwagę na występujący w strefach ekotonowych problem związany z koniecznością zapewnienia bezpieczeństwa osobom pracującym na sąsiadujących terenach rolniczych. Konieczne jest w związku z tym jego odpowiednie ukształtowanie, od krzewów poprzez niewielkie drzewa aż do dużych drzew w głębi lasu. W odniesieniu do wskazanego w prezentacji buka o pomnikowych wymiarach oznaczonego literą B poprosił o podanie dokładnej lokalizacji w celu kontroli planowanych działań. Zwrócił ponadto uwagę na prowadzenie w obszarze Natura 2000 przebudowy występujących tu drzewostanów modrzewiowych, w tym odślanianie występującego w nich odnowienia bukowego i generalne wspieranie odnowienia naturalnego.

W odpowiedzi na wyjaśnienia Pana Zastępcy Nadleśniczego Kamil Kulpiński wskazał, że w przypadku tak ekspansywnego gatunku jak buk ekoton ma zazwyczaj postać dużych drzew sięgających bezpośrednio do granic terenów rolnych. Cechują się

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

Kamil Kulpiński, Anna Tyc
ul. Słomiana 11/31 Kraków

one odpowiednim do panujących warunków pokrojem i zwiększoną odpornością na suszę. W związku z powyższym mają kluczowe znaczenie dla zachowania położonych w sąsiedztwie płatów leśnych siedlisk przyrodniczych. Ich usuwanie powinno dotyczyć tylko drzew wyraźnie stwarzających zagrożenie. Natomiast w prezentowanym przykładzie drzewa oddzielone są od granicy pól dawną drogą i nie sięgają nad grunty orne – mimo to wszystkie zostały oznaczone do wycinki. W takich przypadkach decyzja o usunięciu powinna być ostatecznością i konieczne jest indywidualne podejście. Konieczne jest też dbanie o odpowiedni udział drzew mikrosiedliskowych i w odpowiednim wieku oraz martwego drewna. Pan Krzysztof Wiśniewski zaznaczył w odpowiedzi, że w ramach prac pozostawiane są kępy 10% drzew z oryginalnego drzewostanu. W ich obrębie stopniowo będzie rosnąć ilość martwego drewna. Natomiast zachowywanie dużych ilości martwego drewna w trakcie prac gospodarczych jest niemożliwe w związku z wykorzystaniem sprzętu mechanicznego, dla którego martwe drewno byłoby utrudnieniem. Jego obecność utrudniałaby też odnowienie drzewostanu. Ilość martwego drewna wzrośnie też po zakończeniu użytkowania rębego. Kamil Kulpiński prosił w związku z tym o uściślenie, czy ten wzrost będzie dotyczył pozostawionych pni, czy pozostałych pniaków. W związku z informacją, że zasoby te dotyczą pniaków wskazał, że zgodnie z zasadami metodyki monitoringu siedlisk przyrodniczych pniaki nie są wliczane do zasobów martwego drewna (nie mogą być uwzględniane w ocenie ich stanu).

Pan Tomasz Biwo z Zespołu Opolskich Parków Krajobrazowych poinformował następnie uczestników o odnalezieniu w jednym z wąwozów stanowiska zgniotka cynobrowego – związanego z martwym drewnem gatunku chrząszcza objętego ochroną w ramach sieci Natura 2000. Dane te zostały przekazane RDOŚ w Opolu. Kamil Kulpiński podziękował za tę informację i wyjaśnił, że mimo że prace dotyczące projektu PZO nie dotyczą tego gatunku, to zostanie on uwzględniony poprzez lokalizację stanowiska monitoringowego siedliska leśnego 9170 na stanowisku tego gatunku i uwzględnienie go w ocenie i opisie wskaźnika „Stan kluczowych dla różnorodności biologicznej gatunków lokalnie typowych dla siedliska”. Pan Adam Kuńka z RDOŚ w Opolu przedstawił następnie procedurę uzupełniania wykazu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000. Zaznaczył, że odpowiednia procedura będzie prowadzona, ale w związku z ograniczonym czasem na przygotowanie projektu PZO istnieje możliwość dokonania takiego uzupełnienia już po zakończeniu prac nad projektem. Ochrona tego gatunku byłaby w związku z tym ustalana odrębnie od projektu PZO. W związku z brakiem dodatkowych głosów w dyskusji spotkanie zostało tym samym zakończone.

4. Podsumowanie spotkania

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Opolu

Kamil Kulpiński, Anna Tyc
ul. Słomiana 11/31 Kraków

Podczas spotkania przedstawiono aktualną wiedzę na temat zagrożeń dla utrzymania stanu ochrony przedmiotów ochrony Obszaru Natura 2000 Góra Świętej Anny PLH 160002. Zwrócono uwagę na specyficzne uwarunkowania położenia i rzeźby obszaru w powiązaniu z suchymi i ciepłymi latami, który stanowią istotny i rosnący problem w ochronie siedlisk przyrodniczych obszaru. Wskazano na ogromną rolę gospodarki leśnej dla stanu leśnych siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000 Góra Świętej Anny. Podano wstępne propozycje działań ochronnych, w tym w zakresie modyfikacji gospodarki leśnej. Zaznaczono konieczność dalszej współpracy z Nadleśnictwem Strzelce Opolskie przy zapisach dotyczących sposobu prowadzenia tej gospodarki. Uwzględnione zostało ponadto stwierdzenie dodatkowego potencjalnego przedmiotu ochrony obszaru. Zaznaczono ponadto, że w związku z trwającymi pracami terenowymi podane zagrożenia i propozycje działań ochronnych mają charakter wstępny i będą doprecyzowywane i uzupełniane w toku dalszych prac.

Prowadzenie spotkania: Kamil Kulpiński

Protokołowanie: Anna Tyc, Kamil Kulpiński